

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 65

ЛИСТОПАД • NOVEMBER 2013 • Nr.21 (2881)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

Знімання дорогоцінних металів з риз. Формально, більшовики робили це для боротьби з голодом, в дійсності все було навпаки. Світлина з архіву Православного Свято-Тихоновського Гуманітарного Університету, Москва

80 РОКІВ ОПІСЛЯ. НАЦІЯ ПІСЛЯ ГОЛОДОМОРУ

До цього вартувало б дати розроблені червоною Москвою списки найбільш національно активних українців – їх систематично знищували починаючи з 1918 року і, фактично, аж до розпаду СРСР в 1991 році. Нація була обезголовлена, нація спливла кров'ю, нація захиталася в своїй основі, уражена мегазлочинном нація хворіє досі, не зважаючи на 22 роки відносної свободи – правда, в тіні «сердитої» Росії, що прозвала себе правонаступницею СРСР.

Нація була обезголовлена, націю вдарили по її менталь-

До того, як замордувати голодом, їх обікрали. Не тільки з усього їстівного, але так само з усього, що представляло цінність матеріальну. Вражає розмах цинізму кремлівських авторів цього уважно спланованого мегазлочину! Замучити недоїданням, зламати морально, обікрати, і, нарешті, убити голодом – такий сценарій. Ось такий ад придумали більшовики, щоб переламати хребет Україні. (Про те, як у 1930-ті грабували українців мовиться далі в статті «Голодомор – це не тільки мільйони убійних».)

ності: підсвідома налаштованість на буцімто неминучий новий голодний катаклізм; зламані чоловіки, чоловіки, які втратили віру у те, що спроможні захистити свою сім'ю; змінена психологія української жінки, яка втратила віру в те, що чоловік може надійно стояти на сторожі життя дитини, родини. Ми все це можемо

спостерігати у нашому сьогодні.

Можливо, ніколи не довідаємося: Голодомор задумали в Москві як відповідь на опір українського селянства проти колективізації? Чи може тому, щоб створити надійний ґрунт для масового «омоскалення» наших земель? А може обидва чинники мали значення?

Довоєнна Польща теж намагалася «ополячити» мільйони українців, але вона це робила передусім шляхом морального та «інтелектуального» тиску: поляки нищили церкви, закривали українські школи, організували терор проти національно свідомих, траплялися й убивства, але ж не масові! Порівнюючи політику двох окупантів

можна легко знайти для себе відповідь на актуальне нині запитання: московський «Митний Союз» чи західноєвропейський Євросоюз, що краще? Порівнюючи політику двох окупантів можна легко зрозуміти, наскільки довоєнна Польща була європейською державою і, власне кажучи, наскільки СРСР був азійським.

Нині молимося за душі тих, яким відібрали все, також священника, а отже і можливість бодай висповідатися перед смертю. Молимося за них...

Для «ХГ» Андрій Фецин
Продовження на 2 стор. ►

ХГ

[Важкі питання віри]

ХТО ТАКИЙ АНТИХРИСТ?

Чому Католицька Церква так мало про нього говорить, хоча він присутній у Святому Письмі?
Чи буде це лідер якогось світового руху? Коли прийде його час і чи збігається він з глобалізацією?

Дати відповідь на питання про Антихриста нелегко, оскільки навколо цього персонажа існує безліч інтерпретацій. Зазначимо відразу, що Апокаліпсис, де згадується Антихрист, не слід тлумачити буквально. Мова йде про образне бачення, і необхідно тлумачити значення образів. Пропонуємо дві інтерпретації Антихриста: першу – з Біблійного словника Маккензі і другу – з коментаріїв так званої «Єрусалимської Біблії».

Згідно з першою інтерпретацією, Антихрист – це уособлення сили, ворожої Христу. Вона проходить крізь всю історію і завжди актуальна. Цитуємо зі словника: «Образ Антихриста був витлумачений на різні способи, але існують вагомні підстави, щоб піддати сумніву ту версію, у свій час дуже популярну, згідно з якою Антихрист є реальною історичною есхатологічною особою. У «Одкровенні святого Івана Богослова» зв'язок звіра з Римом занадто тісний, щоб представляти щось, крім імператорської влади, яка переслідувала християн;

що стосується числа 666, то не було запропоновано кращого тлумачення, ніж те, згідно з яким воно являє собою суму числового значення букв, що складають ім'я Цезаря Нерона (KSR NRWN), імператора, що правив в період з 54 по 68 рік: він був першим, хто засудив на смерть християн.

І в розумінні апостола Павла «людина гріха» вже знаходиться у дії. Згадки, що містяться в 1 і 2 Посланнях святого апостола Івана, судячи з усього, також звернені до перших християн, які думали, що Антихрист – фігура есхатологічна. Є безліч антихристів, і кожен, хто відкидає Ісуса, – антихрист. Скоріше, антихрист – це уособлення сил зла, які іноді можуть втілитися в окремій особистості – як тепер, так і в майбутньому.

Озлобленість антихриста охарактеризована рисами, які можуть навести на думку про лукавство диявола: але мова йде, скоріше, про поетичні прийоми, ніж про твердження, що антихрист одержимий дияволом і тим більше що це – втілення диявола.

Продовження на 3 стор. ►

ГОЛОДОМОР – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ МІЛЬЙОНИ УБІЄННИХ

Ніхто ще не сказав нам і всьому світові: Голодомор 1932-33 рр. був не тільки геноцидом, а й наймасштабнішим і найефективнішим грабунком людей. Такою собі золотозаготівлею, золотою лихоманкою по-комуністичному, де жертви самі дістають зі схованок і несуть завойовникам свої родові скарби. Лиш би відтермінувати голодну смерть. А, може, і вижити...

Світлина з архіву Православного Свято-Тихоновського Гуманітарного Університету, Москва

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Зізнаємося, що і авторам статті ця думка явилася не відразу. Просто один з них у телефонній розмові з матір'ю запитав: а як вона і родина тоді врятувалися? З'ясувалося – тільки завдяки 7 масивним золотим виробам рідкісної цінності і проби (999), які ще за царату подарував дід – дворянин Кириченко, капітан корабля далекого флоту. Здавши цю пам'ять про батька (і неабиякий капітал!) у лавку торгзіну, бабуся врятувала родину і багатьох мешканців села Монастирище Ічнянського району Чернігівської області. Решта села вимерло.

Запитання виникло автоматично: а скільки ж всього капіталу мігла комуноімперського Голодомору вимела з України? Переривши кілька бібліотек і набриднувши декільком професорам, ми можемо назвати деякі деталі.

Торгзіни (в деяких джерелах – торгсини, від словосполучення "торговля с иностранцами" (торгівля з іноземцями – Ред.) під час Голодомору стали єдиною мережею державної торгівлі, де населення могло купити деякі найнеобхідніші продукти харчування. Але тільки за дорогоцінні метали або валюту. Формально ця всесоюзна контора виникла влітку 1930 р. при Наркоматі зовнішньої торгівлі. Але в Україні магазини торгзіну активно почали працювати з січня 1932 р., і на практиці – не з іноземцями, а з голодуючими селянами.

ЧИ ВИПАДКОВІ ЦІ ДАТИ І ДИРЕКТИВИ?

Ми співставили по часу і змісту різні постанови та інші документи щодо організації розширення мережі торгзіну в Україні з постановами партії щодо організації геноциду голодом (про посилення хлібозаготівель, про "три колоски", про недопущення будь-якої торгівлі продуктами в селах, про боротьбу з "саботажниками" і т.д.). І вжахнулися: ці документи виходили та діяли абсолютно узгоджено і синхронно! За принципом: **1)** партія забирає в українського селянина весь хліб; **2)** торгзін забирає в нього все золото і гроші! Далі, аналіз власне організації роботи партії і торгзіну додав ще пункт; **3)** але зробіть все так, щоб хохли все-одно не вижили.

В обмін на обрядове золото селяни отримували товарні ордери (бони), з 1933-го р. – т.зв. заборні книжки, які вже потім отоварювали на продукти. Цей процес затягувався нерідко до двох місяців і отоварювати бони чи заборні книжки вже було

нікому. Існувала навіть таємна інструкція: "не давати обіцянок покупцям на швидке одержання продуктів". Очевидці свідчать, що випадки смертей голодуючих прямо у кілометрових чергах за хлібом або й відразу після отоварення були масовими.

Ніна Перепада: Кожного ранку, будучи семирічним хлопчиком, Юрій Перепада спостерігав таку картину: по Хрещатику кілька разів на ранок їздили вози, запряжені кіннями; в них було по чоловіку, а двоє йшли пішки. Завдання їх полягало в тому, що вони повинні були очищати вулицю від трупів, або ще живих людей, що дуже близькі до цього стану. Двоє піднімали трупи і клали їх у віз, накриваючи рогожею. Діти й дорослі проходили по вулиці у своїх справах, просто оминаючи ще не підібрані трупи. Розповідали, що тіла звозили у 3-й корпус «Октябрської» лікарні, складали ярусами, а звідти у такому стані везли на Байкове Кладовище, де кидали в ями і посипали хлоркою.

Він пам'ятає, що у будинку на вулиці Пушкінській був комерційний хлібний магазин, де хліб був за дуже високою ціною, проте черга коло нього тягнулась аж до і через вулицю Прорізню. Часто люди помирили, просто стоячи в черзі за хлібом.

Галина Назаренко: Звечора займали чергу на хліб-кириччик, який був, як тирса. Вистоювали цілу ніч, а вранці формували десятки (по 10 людей пускали в магазин). В цій десятці один за одного тримались, щоб, не дай Боже, хтось не втулився зі сторони. Мені часто приходилось бувати в таких чергах. Золоті каблучки мами і батька з весілля мама здала в "Торгсин", за що отримала кілька кілограмів борошна і варила нам галушки. (Український голокост 1932-33: Свідчення тих, хто вижив у трьох томах за ред. О.Ю. Мицика.)

Андрій Опанасенко: В Києві бачив я конаючих мешканців навколишніх сіл, коли можна так назвати тих знедолених істот, що втратили від голоду людську подобу. Вони вже нічого не просили, а сиділи або лежали опухлими колодами під стінами будинків на Верхньому і Нижньому Валу на Подолі. Померлих звозили до Бабиного Яру і там ховали. Привозили й напівживих, що вже там помирили. (Газета «Вечірній Київ», листопад 1998.)

Побутове золото, яке ще називали "золотобруктом", було особливою цінністю тому, що його обрядово-побутовий зміст торкався святого: сімейних реліквій, нагрудних хрестів, весільних заручин, хрещення, їх

оберігали, передавали від покоління до покоління, єднаючи роди в націю та примножуючи духовність.

На жовтень 1933 р. в Україні діяло 263 магазини торгзіну, кожен з яких мав мережу приймальних пунктів, лавок, відділень з осередками. Найбільше таких магазинів було в Київській обл. – 58, найменше – в Донецькій обл. (11) та Молдавській АССР (5). На цю мережу поклали конкретні завдання з вилучення у населення золота, валюти та інших коштовностей.

Масштаби "золотої лихоманки" по-більшовицьки відповідали "графікам" геноциду: якщо в 1931 році через систему торгзіну до казни надійшло 6 млн., у 1932 р. – близько 50 млн., то у 1933 р. – 107 млн. валютних карбованців. З них 75,2% становили дорогоцінні метали – золото, срібло, платина. В 1932-33 р. за кордон відправили також різного антикваріату (твори мистецтва, старовинні коштовності) на суму 5,8 млн. інвалютних крб.

ТОРГЗІН НЕ ЄДИНИЙ...

Торгзін не була єдиною машиною, яка відбирала цінні речі у конаючого населення. Навряд чи хтось підрахує колись масштаби забраного у людей добра на нелегальних стихійних ринках, де ціни на хліб були в десятки разів вищі,

ніж навіть у торгзінах. Чи просто пограбованого золота, яке владні рекетири викатовували в беззахисних селян-одноосібників. Типовий такий випадок описав інвалід війни Олексій Різник у статті "Золото для диктатури пролетаріату" («Україна молода», 23.11.06).

"В 1931-32 рр. було розгорнуто широкомасштабну державну операцію щодо господарів... Їх групами возили до Вінниці в тюрму. Забрали і мого батька... Коли їх привезли в тюрму, кожному назвали суму викупу свободи в золотих рублях... Заходили міліціонери в камеру, хапали за волосся заручників, які стояли поруч, і стукали голову об голову, вигукуючи: «О, дзвенить золото!» Відібраних забирали на тортури, били, ламали пальці, затискуючи дверима... доки людина не назве суму золота, що влаштувала катів... Брат сказав, що залишилось 35 (золотих – авт.) рублів. Міліціонери з радістю забрали ці гроші і відпустили батька."

Втомилися від цифр? Тоді на завершення дамо слово ще одному свідкові: Довгожителю Микал із села Пухівка на Броварщині: "Один епізод залишився на все життя у моєї пам'яті. Був урок воєнізації... – тактичні заняття... за містом, біля Лук'янівського Кладовища. Сили не було, а командир заставляє бігати, і нас троє не побігло, а відійшли вбік... Був з нами хлопець з дитячого будинку – Костя. Ми його чекаємо, а він не йде. Підійшли до нього і вжахнулись... Він сидів біля ями, у якій було повно мертвих тілець дітей. Вони всі лежали в безладі: того рука, того нога, того весь тулуб показував, що їх звалили з підводи. Таких було сім могилок... Це робилося вночі – привезуть, скинуть – і поїхали далі по людські душі. Нас покликав воєнрук. А ми тремтіли й плакали, а особливо той хлопець з дитбудинку. Він сказав: "І мене жде така доля..." (33-й: голод: Народна Кн. – Меморіал. /Упор. Л.Коваленко, В.Маняк. Київ, 1991 р.)

Якщо співвіднести число жертв українського Голодомору із сріблом-золотом, викачаним імперським комунізмом з України в той час, вийде десь 5 інвалютних карбованців. Або 12 кг борошна. Така була ціна життя, вірніше, страшної смерті одного українця. Якщо поділити ці майже 66 тонн золотих виробів і 1439 тонн срібних на насущних, – вийде близько півтора грама золота і 31 грам срібла... До чого це? Та так, кожен подумає про своє.

**Олег Надоша,
Володимир Гонський,
«Українська Правда».**

ХТО ТАКИЙ АНТИХРИСТ?

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Згідно з Єрусалимською Біблією, Антихрист – це персонаж, який з'явиться в кінці часів. Антихрист – це, за словами св. Павла, «супротивник, який зноситься понад усе, що зветься Богом чи святощами, так що сяде сам у храм Божім і видаватиме себе за Бога». Це – нечестивець за визначенням, «людина гріха», призначений для погибелі, буквально – «син погибелі»: «син ночі, син пітьми». Це – противник Бога, описаний термінологією пророка Даниїла, яку він застосовує у відношенні до Антіоха Епіфана: «І буде робити той цар за своїм уподобанням, і піднесеться, і підвищиться понад усякого бога, і про Бога богів говоритиме дивні речі і матиме успіх, аж поки не здійсниться гнів: бо, що зумовлене, то виповниться».

У християнській традиції, під впливом Книги пророка Даниїла, цей противник отримує ім'я Антихриста. Він зображується як особистість, яка з'явиться в кінці часів (у той час як сатана, знаряддя якого є антихрист, діє вже зараз «таємно», переслідуючи і зваблюючи віруючих, аж до останнього великого випробування, якому покладе кінець повернення Христа. «Бо встануть лжехристи та ложні пророки, які чинитимуть великі знаки й чуда, щоб, коли можна, звести навіть і вибраних» (Мт. 24,24).

Папа Бенедикт XVI згадував про антихриста в своїй енцикліці «*Spe salvi*», цитуючи до словіно німецького філософа Еммануїла Канта: «Якщо коли-небудь християнству судилося втратити гідність любові [...], то антипатія і відраза до нього стануть пануючим способом мислення і антихрист [...] почне своє (ймовірно, засноване на страхові і корисливості) недовге правління».

Кардинал Діас, Папський легат на святкуванні 150-річчя об'явлення Люрдської Богоматері, сказав такі слова: «Пресвята Діва Марія, яка зійшла з Небес як мати, сильно хвилюється за своїх дітей... Вона з'явилася в гроті Массаб'ель, який в той час був болотом, біля якого паслися свині. І саме там вона побажала створити святилище, вказавши, що благодать і милість Бога перевершують убоге болото людських гріхів. Поблизу об'явлення Пресвята Діва влаштувала джерело ясної і чистої води, яку паломники п'ють і розвозять по всьому світу. Вона означає бажання нашої ніжної Матері, щоб її любов і спасіння Її Сина досягли країв землі. Нарешті, з цього благословенного гроту Діва Марія звернулася з настирливим закликком до молитви і покаяння, щоб випросити навернення бідних грішників (...).

Після появи в Люрді Богоматір не припинила виявляти в усьому світі своє материнське

Берлін, жовтень 1961 р. ©-на: Toni Frissell

занепокоєння долею людства. У різних проявах вона просила про молитви і покаяння за навернення грішників, оскільки передбачала духовний крах деяких країн, страждання, які повинен був зазнати Святий Отець, загальне ослаблення християнської віри, випробування Церкви, а також прихід Антихриста і його спроби замінити собою Бога в житті людей: ці спроби, незважаючи на їх блискучий успіх, все ж приречені на крах».

Далі кардинал Діас сказав: «Боротьба між Богом і Його противником завжди жорстока, і сьогодні ще більш жорстока, ніж за часів Бернадетт, 150 років тому», і до цього дня «ця боротьба залишає після себе численні жертви».

Потім кардинал Діас повторив слідом за блаженним Каролем Войтилою його слова, вимовлені в 1976 році незадовго до обрання Папою: «Сьогодні ми бачимо найбільший бій, який коли-небудь бачило людство. Не думаю, що християнська спільнота до кінця це зрозуміла. Ми стоїмо перед обличчям остаточної боротьби між Церквою і Анти-Церквою, між Євангелієм і Анти-Євангелієм».

Підводячи підсумок всього сказаного, додамо, що тлумачення, дані словником Маккензі і Єрусалимською Біблією, не суперечать один одному. Антихрист завжди діяв протягом історії. Але в кінці часів він з'явиться також як якась особа. Ми не знаємо, чи наступив уже цей момент. Не виключено, що такі явища сучасного світу, як глобалізація, можуть бути використані, наприклад, на політичному рівні, як хитрість для насадження зла. Це залежить від людей і від їхньої доброї волі.

За матеріалами: radiovaticana.org

КОРОТКО

ФРАНЦИСК – ЄЗУЇТ СТАРОЇ ШКОЛИ

«Папа Франциск є добрим прикладом єзуїта старої школи: добре освічений, прекрасно панує над собою, дисциплінований, з великим досвідом різних точок зору, а головне – проникнений молитвою.» Такими словами описав Святішого Отця кардинал Джордж Пелл. Впродовж останніх тижнів він мав чудову нагоду пізнати його ще краще, оскільки у складі Ради Кардиналів брав участь в засіданнях за участю Папи. На думку Кардинала, Франциск є просто доброю людиною. Він впродовж багатьох років практикує те, чого сам навчає, тобто простоту і вбогість. Австралійський єрарх вважає, що Папі зараз дуже залежить на реформі Римської Курії. Саме про це просили кардинали на нарадах напередодні конклаву. Франциск не хоче гаяти часу, і водночас знає, що не можна довго перебувати у стані невизначеності. На думку єрарха, позитивним прикладом змін, які можна провести у Ватикані, є Ватиканський Банк, де діє комітет із семи експертів і щороку проводяться незалежні аудити. (Католицький Оглядач)

К

БЛАГОДІЙНИЙ БЕНКЕТ НА ПІДТРИМКУ УКУ

Понад мільйон гривень задекларували учасники шостого благодійного бенкету у Києві на підтримку Українського Католицького Університету. Бенкет відвідали близько 250 друзів Університету – політики, громадські та культурні діячі, підприємці, дипломати. Захід відбувався в Бальній Залі «Fairmont Grand Hotel». Він відбувся у ювілейний для УКУ рік – 50-тиліття від часу його заснування Патріархом Йосифом Сліпим у Римі. Президент УКУ владика Борис (Гудзяк), дякуючи усім київським друзям, наголосив: «У центрі уваги нашого Університету є студенти. Сьогодні це більше півтори тисячі учасників різних програм. Кошти, зібрані під час заходу, скерують на стипендії для тих, які цього потребують. Навчання в УКУ є дотаційним, і навіть ті студенти, які платять, покривають лише третину вартості навчання. Тому Ваша підтримка для нас є дуже важливою». (Прес-служба УКУ)

К

МЕРЕЖА МОРСЬКОГО КАПЕЛАНСТВА УГКЦ

У ділянці морського капеланства УГКЦ безпосередньо працює в Європі, Північній Америці та Австралії. У перспективі – Південна Америка. Про це Департаменту Інформації УГКЦ повідомив о. Олександр Смерчинський. «Треба зазначити, що наш морський апостолат не виокремлює себе в окрему структуру. Ми вважаємо себе частиною загальнокатолицької мережі, що діє в 420 портах світу», – зазначив морський капелан о. Олександр.

К

ЗРЕЧЕННЯ З УРЯДУ ЄПІСКОПА-ПОМІЧНИКА ВЛАДИКИ ВАСИЛЯ ІГОРЯ (МЕДВІТА)

У Ватикані повідомлено про те, що Синод Єпископів УГКЦ прийняв зречення з уряду, подане єпископом-помічником Донецько-Харківського Екзархату, преосвященнішим владикою Василем Ігорем (Медвітом). Зречення відбулося згідно з 210 кан. Кодексу Канонів Східних Церков. (Радіо Ватикан)

К

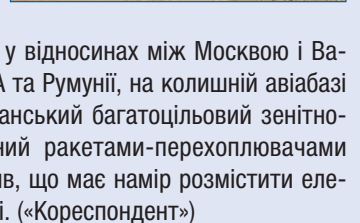
РУМУНІЯ ПІД ЗАХИСТОМ США

На базі в Девеселу на півдні Румунії стартували роботи з розміщення протиракетного комплексу як частини створюваної США і НАТО європейської ПРО. Тимчасом Росія знову закликала США і НАТО спробувати вийти з глухого кута у зв'язку з обговоренням проблеми ПРО, яка є ключовою в зростанні напруженості у відносинах між Москвою і Вашингтоном. Відповідно до угоди США та Румунії, на колишній авіабазі в Девеселу буде розгорнуто американський багаточільовий зенітно-ракетний комплекс Іджіс, оснащений ракетами-перехоплювачами Стандарт-3 (SM-3). Вашингтон заявив, що має намір розмістити елементи ПРО також на території Польщі. («Кореспондент»)

К

МАРКА ПРИСВЯЧЕНА 120-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВІРИ ХОЛОДНОЇ

3 жовтня вважається дійсною для оплати послуг поштового зв'язку в усіх відділеннях Пошти України поштова марка № 1322 «Віра Холодна. 1893–1919. 120 років від дня народження». Про це повідомив сайт Укрпошти. Віра Левченко (Холодна) – українська акторка німого кіно. Холодна знімалася у фільмах на світанку епохи німого кінематографа. За час своєї раптової кар'єри (1915 – 1919) Віра Холодна знялася у 40 (в інших джерелах – у 80) фільмах. На жаль, збереглося з них 4-5 фільмів і два уривки.

З Катехизму УГКЦ

Гріхопадіння прародичів – це трагедія людини, яка замість того, щоб бути «сином Божим», «братом людей» і «господом творіння», з власного гріховного вибору стала «рабом лукавого», «ворогом людей» і «підвладною світові». Людина, створена на образ Божий, не досягнула своєї богоподібності: «Гріх зруйнував у людині богоподібність».

Гріх руйнує братерство між людьми, коли «брат» стає «чужим» братом, «ворогом» його (див. історію Каїна й Авеля: Бут. 4, 1-16); вносить у суспільство безлад, породжує даремні зусилля в побудові суспільства без Бога (див. розповідь про Вавилонську вежу: Бут. 11, 1-9). Однак великі сподівання людської гордині завершуються великим розчаруванням, розгубленістю, замішанням і непорозумінням: «Вхитрилася б ти, душе, збудувати вежу і поставити твердиню своїм пожаданням, коли б Творець не змішав замисли твої і не скинув додолу хитрування твої». (149, 156)

«ДУШЕХВАТ». ПРО СВЯТОГО ЙОСАФАТА

(ДО 50-РІЧЧЯ ПЕРЕНЕСЕННЯ МОЩІВ ДО РИМУ)

В дитинстві Іванко часто ходив з мамою до церкви св. Параскевії. Одного разу велике враження на нього зробив вигляд церковного хреста, запитав маму про його значення. Почув: «Це є образ Бога-Людини, Господа нашого Ісуса Христа, який зійшов з неба, щоб спокутувати наші гріхи і нас відкупити». «В цей момент я відчув – говорив він пізніше – що якась гаряча іскорка впала до мого серця і пройняла мене надзвичайною любов'ю до Святої Церкви і до її обрядів».

Коли Іван пішов до школи, виявилось, що він є дуже здібний до навчання. Його батьки, з метою забезпечити синові майбутнє, відправили його до Якентія Поповича з Вільна, купця і міського радника. Було це приблизно в 1595-1600 роках. Там Іван сумлінно виконує свої обов'язки, знаходить час на молитву і на вивчення літургійних книг.

Життєвою мрією молодого придворного купця було цілковите віддання Богу. Повсталася проблема: яку дорогу вибрати, щоб йти нею за Христом? Іван Кунцевич зробив свій головний вибір ще в перших роках перебування в Вільні. В цей час проходила велика дискусія в зв'язку з прийняттям рішень Берестейської Унії. Іван зробив свій вибір, тобто вибрав східний католицизм. Він був вірний цьому вибору до кінця життя з усіма наслідками, які з цього виникали.

МОНАСТІР

У 1604 році молодий Іван Кунцевич залишив обов'язки продавця в магазині та вступив до монастиря св. Тройці, де попросив монаший габіт. Цей вчинок здивував навіть найближчих друзів. Молодий, обдарований, сповнений мрій, з легкістю здобував знання, залишив все, щоб повністю віддатися Богові. Вступ Кунцевича до монастиря здавався нерозсудливим. Юнак, що хотів служити Господеві, перш за все жадав спокою, доброго прикладу і духовного провідника. Монастир був зруйнований, пустий, а керувано ним так, що він прямував до занепаду. Архимандрит дозволив світським людям будувати будинки на території монастиря, а частину будинку наймав для купців. Йосафат Кунцевич зрозумів, що першою умовою нового життя було зречтись світського життя. Він обрав собі найбільш зруйновану келію і оселився в ній, не виходив з неї навіть на монастирський двір.

Іван (Йосафат) Кунцевич народився приблизно в 1580 році у Володимирі-Волинському, в одному з найстарших міст. Походив із зубожілої шляхетської сім'ї. Його батько Гавриіл Кунцевич займався торгівлею та був засідателем в суді. Мати Марина походила з сім'ї урядовців; обоє були східного обряду.

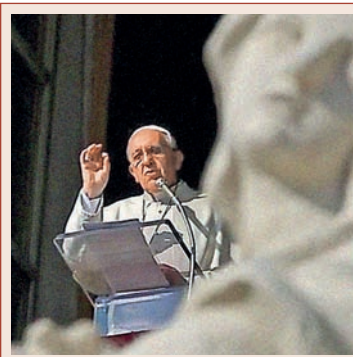
Живучи в покорі і скромності, занурився в роботу і молитву на цілі дні і ночі.

Ще перед вступом до монастиря, Іван Кунцевич служив в Церкві Святої Тройці дяком. В 1604 році Йосафат висвятився на диякона. З церкви і монастирської келії Йосафат зробив собі університет, в якому здобував богословську освіту. Тут розвивалася його апостольська ревність, яка супроводжувала все його життя.

У 1609 році Йосафат був рукоположений. Приймав це свячення з сумнівами, бо вважав себе недостойним священства. Він розпочав своє священнослужіння, метою якого було спасіння душ.

Йосафат ще з молодю багато читав, в основному Святе Письмо, добре був обізнаний з історією своєї Церкви з хронологічних записів. Крім того він читав агіографічну і патристичну літературу, полемічні послання, а завершений курс богослов'я у Віленських професорів вніс до цього ще мудрість, порядок і лад. Це були джерела його майбутніх проповідей. Місцем проповідей Йосафата була церква Святої Тройці в Вільні та інші церкви Вільна та околиць. Його слово було живе, переконуюче, зрозуміле для кожного. Його слухали не лише католики, а й православні та протестанти.

Як священник, надзвичайно старанно виконував свою життєву місію – проголошував Слово Боже. Йосафат розмовляв всю-

Папа Франциск: Ціль життя не смерть, а рай. Святі є друзями Бога. Вони не супермени, вони не були доскональними. Вони були схожими на нас, жили нормальним життям з його радощами і нещастями. Але усім слідували за Богом, служили іншим, відповідаючи на зло добром, перетривали страждання і негоди без ненависті, яка походить від диявола. Бути святим не є привілеєм небагатьох. Кожен може стати святим, бо святість є покликанням усіх. Шлях святості, який має обличчя і ім'я Ісуса Христа та вісім блаженств. (Католицький Оглядач)

ди, при кожній нагоді з усіми людьми, незважаючи на їх соціальне походження. Слова, що виходили з його вуст, мали на меті лише одне: єдність Христової Церкви.

В неділю 12 листопада 1618 року Митрополит Йосиф Велямин Рутський висвятив Йосафата на єпископа з призначенням архієпископом Полоцька.

МУЧЕНИК ЗА ЄДНІСТЬ ХРИСТІЯН

Протягом п'яти останніх років свого життя він був архієпископом Полоцька. Це була велика єпархія, котра простягалася майже на всю Білорусію. За цей час він реформував монастирі, вимагав від священників щоб відправляли Літургії принаймні в неділю і свята, періодичної сповіді. Для менш освічених священників написав «Катехизм». Поширював католицьку літературу, особливо ту, в якій детально пояснюються відмінності між православними і уніатами. Своїми релігійними супротивниками був названий «душехватом». Місії, яким присвятив все своє життя, були причиною його смерті.

Його жорстоко убили 12 листопада 1623 року прямо в єпископській резиденції Вітебська. Тіло протягнули містом та втопили в Двині. Однак, чудесним чином, тіло не тонуло у воді. На вимогу влади останки перенесли до катедри Вільна, а пізніше перезахоронили в катедрі Полоцька. Таким чином Йосафат Кунцевич став національним символом та мучеником за Унію.

ПОЛОЦЬК – БІЛА ПІДЛЯСЬКА – ВІДЕНЬ – РИМ

З остаточною ліквідацією Унії російською царською владою в 1875 році, кожна згадка про неї була брутально придушена. Військові дії між Польщею, Швецією та Росією спричинилися до того,

що в 1705 році князь Радзивіл перевіз гріб з тілом Йосафата Кунцевича до Білої Підляської у Польщі, в місцеву василіанську церкву. В роки I світової війни, з наступом союзницьких австро-угорських військ, ці святі мощі, на прохання населення, знову були відкриті для почитання.

Перенесення мощей Св. Йосафата до Відня, у церкву Св. Варвари, сталося внаслідок певних релігійних та політичних подій. Тільки так міг врятувати цю реліквію від російської неволі та можливого осквернення львівський Архієпископ, граф Андрей Шептицький (взимку 1915/16 років Львів був окупований російською армією). Великий Митрополит особисто домагається перевезення мощей св. Йосафата з Польщі до Відня у 1915 році. З цієї нагоди імператриця Зіта передала дорожні подарунки, а єрцгерцог Вільгельм – пектораль. Багато австрійців обдарували гріб з мощами св. Йосафата дуже цінними дарами, просячи про заступництво, молячись за мир та закінчення війни. Серед цих подарунків був і один особливий дар – орден Золотого Руна, як знак тісного зв'язку з цісарською династією. На превеликий жаль всі ці дорожні подарунки були викрадені в 1936 році.

Мощі Св. Йосафата довгий час покоїлися на головному престолі церкви Св. Варвари. Пізніше, праворуч іконостасу, було споруджено каплицю св. Йосафата, у якій його мощі були відкритими для почитання до кінця II світової війни. Після війни мощі було перенесено до Риму. Незначна частинка зберігається у кивоті на престолі каплиці св. Йосафата, де вірні і нині можуть підносити молитви до цього найшанованішого святого українців-католиків.

СВЯТИЙ

30 квітня 1624 року, ознайомившись з документами, які прислав Митрополит Йосиф Рутський, Конгрегація Пропаганди Віри подала прохання на беатифікацію Слуги Божого Йосафата Кунцевича. В 1643 році, 20 років після його смерті, Йосафат Кунцевич був проголошений папою Урбаном VIII Блаженним. Канонізація Йосафата Кунцевича відбулася щойно в 1867 році. Довершив її папа Пій IX.

Для «ХГ» підготував Роман Амбрис на основі книги «Життя Святих» та матеріалів із сайту церкви св. Варвари у Відні.

У ЛЬВОВІ ВІДКРИЛИ ПАМ'ЯТНИК КУЛЬЧИЦЬКОМУ

ЯК ЦЕ БУЛО

Юрію Кульчицькому вдалося вийти з міста, яке перебувало в облозі османських військ, і зв'язатися з герцогом Лотаринзьким Карлом V, що пообіцяв військову допомогу. Завдяки цим відомостям міська рада Відня вирішила не здаватися турецькій армії, а продовжувати боротьбу. Невдовзі облогу було знято завдяки зусиллям австрійського війська та союзників на чолі з польським королем Яном III Собеським. А Юрій-Франц Кульчицький назавжди увійшов в історію, як видатний герой і рятівник Відня.

За свої заслуги він отримав щедру винагороду: всі турецькі запаси кави (близько 300 мішків). Галичанин, який знав технологію приготування напою, започаткував у Відні, а згодом і у Львові кавову традицію. Спершу Кульчицький розносив каву на таці вулицями міста, а згодом відкрив першу кав'ярню. Напій набув такої популярності серед віденців, що через деякий час у багатьох куточках міста почали діяти схожі заклади, а Кульчицький очолив окрему спільноту продавців кави.

Саме галичанину Юрію-Францу Кульчицькому Європа завдячує своєю традицією споживання кави. Цей великий українець урятував Відень від турецьких загарбників під час Віденської Відсічі у 1683 році. Проте, шанована в Європі постать Кульчицького досі залишається маловідомою на теренах України. Пам'ятний знак встановлено лише в його рідному селі Кульчиці, що на Самбірщині.

С-на: Ольга Швед, «Gazeta.ua»

Австрійці пам'ятають і шанують українця, бо саме від нього почалася історія знаменитої віденської кави.

Ще у 1862 р. одну з віденських вулиць було названо на його честь – Kolschitzky-Gasse, а в 1885 р. на одному

з наріжних будинків цієї вулиці встановили бронзову скульптуру українця. Це одягнута у турецький стрій

козак-галичанин, який тримає тацю з невеличкими філіжанками кави. Також у Відні існує кав'ярня з промовистою назвою Grand Cafe Zwirina zum Kolschitzky.

«Пам'ятник – це художній символ, художній образ. У кожній людині він буде викликати свої асоціації. Щоб розкрити повністю образ Юрія Кульчицького, тут є геральдична стела, на якій зображений герб роду Кульчицьких, що символізує, що він був шляхетного роду. Алегорія зброя навкруги геральдичного щита говорить про те, що Юрій був славним лицарем. А мішок кави, з якого сипляться зернятка й перетворюються в золоті монети, символізує, що Юрій Кульчицький був добрим підприємцем. Мішки кави, кавник і горняк символізують те, що він навчив культуру споживання кави й навчив Європу її споживати. Нарешті кульчик у вусі символізує те, що він власне Кульчицький», – розповів Володимир Сколоздра, один із авторів пам'ятника.

Для «ХГ» підготував Андрій Фещин. Використано повідомлення «Львівської Газети» та «Zaxid.net»

ХГ

Це трохи дивно, бо коли криза 2008 року зміла з міста сотні тисяч доїжджаючих заробітчан, здавалося, столичні вулиці загубили добрячу частину україномовних пішоходів. Але саме тоді я зауважив навіть певне зміщення в бік україномовності Києва. Пояснюю собі це тепер тим, що такі приїжджі люди – це не той клас, який диктуватиме свої правила і хизуватиметься власною неподібністю. Бажання прирівнятися до господарів, а головне – заробити грошей, змушує і привчає пристосовуватися.

Відтак, зрозуміло, саме прогресивніші та сміливіші кияни, а не гості з райцентрів і сіл, починають тягнути вагони цього двоколовного поїзда у зворотньому напрямку. Провінціали ж за авангардом не встигають, вони прямують на два кроки позаду, вже за більшістю. Щоб мислити наперед, і мови нема. Це парафія освічених і, здається мені, більше творчих людей.

Всяке віяння має своїх піонерів. А що буде далі? Майже всі київські діти вже навчаються українською мовою. Навіть коли вони крейдують по асфальті ще пишуть по-російськи, то ця "російська" – ще дальша від російської, ніж мова їхніх батьків: часто читаю російські слова через "ї" з крапкою й подібні дивовижі.

До того я в Києві бував днями та місяцями, а щоб постійно, то жив тут у 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 та 2013 роках. І я ніколи не чув у ньому стільки української мови від незнайомих людей на вулицях, як цьогогоріч.

Що ж до дорослих, то хоч багатьох із них тягне назад російськомовне минуле, зі своїми дітьми багато з них, усе ж, говорять українською. Я побачив це в Києві зразу – коли мій перший керівник розмовляв зі своїми дітками. А коли я до нього ввечері дзвонив – піднімає вдома слухавку хтось маленький: "А тата нема". Таго – це Роман Чайковський. До речі, з Донецька.

Мешкати за всі перераховані роки випадало переважно зі східняками. Не знаю, чим обґрунтувати, що з ними частіше зживаюсь, але для жарту пояснюю це не чим іншим як мовними заба-

ганками. Бо коли луганець хоч інколи говорить українською – це завжди гріє націоналістурбованому серцю і вуха, а коли галичанин, навіть зрідка, перемикається на російську – кров'ю залива. І скажу вам, що моє серце частіше в теплі, ніж обливається. Докладаються до того успішні й патріотичні люди, на яких мені щастить натрапляти по всій Україні, включно з Донбасом.

Той край в уяві нам сильно очорнили через деяких вихідців із нього, які зараз правлять державою, але загалом його заселяють такі самі люди, як і в сусідніх областях. Не будучи ніяким винятком,

дончани теж із року в рік усе невідворотніше бачать себе українцями. Вороже налаштованих до мови не так багато, як може думати той, хто там ніколи не був або був і боявся виказати бодай одне українське слово. Східняки ж мене здебільшого тішать. Маю на увазі не тільки Віктора Януковича, який чудово опанував державну мову, а перш за все з десяток моїх київських друзів із Донецька та області, які вміло та радо нею користуються.

Просто ж не все, і не всі, зразу. Ну, що таке з погляду майбутньої багатолітньої Української держави, в яку ми віримо, почекати ще сто

років? Особливо, коли час грає на неї.

Коли підняти цеглу, якою довго була прикладена рослина, стебло не випростається вмить, але день за днем, тягнучись до сонця, ставатиме все стрункішим, аж поки не поверне собі закладеного природою вигляду. І це, знову ж таки, чудово, бо еволюційні зміни – стійкіші й не такі похитливі. А ще одна з ознак поступовості – що зміни часто залишаються непоміченими.

З описаного дуже чітко видно, що воювати з русифікованістю зараз – як боротися зі снігом у лютому. Можна, звісно, хто нетерплячий, допомагати весні шуфлею або виставляти на вулицю обігрівач. Але найприємніше інше. Що можна себе реалізувати у прискоренні цього приемного процесу; можна насолоджуватися ним, просто чекаючи; можна навіть намагатися протидіяти, та, як сказав класик: "Ніщо не зупинить ідею, час якої настав".

А щоб не думали, що все аж так безжарно, і щоб не звинуватили мене в саботажі національних справ, я нагадаю, що кожної весни комунальні служби все одно згрібають брудний сніг на вантажівки і позбавляють від нього прокинуті з зимового сну міста.

Северин Наливайко, «Gazeta.ua»

▶ Ви вже більш як рік є духовним батьком для українців у Франції. В одному з ваших інтерв'ю ви говорили про те, що невдовзі хочете відвідати українців, студентів, які проживають у Франції та країнах Бенілюксу. Що ви побачили і що вдалось зробити за цей короткий час?

Кир Борис Гудзяк: До сильних сторін належить команда наших священників – це молода група людей, які позитивно налаштовані і хочуть продовжувати працювати. Друге – це ревність наших вірних. Особливо це відчувається у Парижі, де, для прикладу, на Великдень було 2 тис. осіб. І кожної неділі церква є переповнена, і стає зрозуміло, що нам треба відкривати інші церкви. Можу сказати, що є перспектива розвитку глибокого літургійного життя.

Проте є й слабкі сторони. І це, найперше, – наш фінансовий стан. Мій попередник Владика Михайл хворів і не міг мене впровадити у стан справ. Виявляється, єпархія жила з дуже скромним бюджетом – 35 тис. євро на рік. Саме така сума відведена на всю діяльність центральних органів єпархії. Зрозуміло, що з таким бюджетом не може бути ні секретаря, ні канцлера, ні економа. На даний момент це ще залишається нашою слабкістю, бо єпархія потребує інфраструктурного розвитку.

Щодо небезпек, то вони такі ж, як і в інших українських громадах поза Україною – це асиміляція, яка дуже швидко відбувається. Сьогодні діти вже майже не спілкуються українською, їхні ж батьки ще не знають французької. Це означає, що між двома поколіннями вже існує культурний розрив та різні світоглядні характеристики, і вони не є лише викликом для нашої Церкви у діаспорі, але й загалом для цілого світу.

Сьогодні консумеризм, секуляризм та певний стиль субкультур зростають через сучасні засоби комунікації і затрудняють поринання на глибину. Людина не розуміє, ким насправді вона є, на чому будується наша гід-

С-на: Володимир Крамар

ність та яке є наше відношення до трансцендентного, тобто Бога і всього духовного.

▶ Франція нещодавно прийняла і ввела в дію закон, який легалізовує одностатеві шлюби. Будем відверті, що існує небезпека заміни цінностей сім'ї та її розуміння. Як сьогодні французьке суспільство переживає ці зміни? І як ви, як духовний пастир, готуєтесь протидіяти їм?

Кир Б. Гудзяк: Дуже багато вікових цінностей тепер стають не до кінця модними для молодого покоління. Це стосується не лише самого інституту сім'ї, але й такого явища як спільна сімейна вечеря. Багато дітей сьогодні не знають, що це таке – обідати та вечеряти спільно з батьками в родині, що це означає – обідати без екрана. ("телевізійного" – авт.). Не знають діти сьогодні, що це означає – проводити розмову, дивлячись один одному у вічі. І, очевидно, якщо немає, скажімо, спільної вечері, важко представити глибину Євхаристії. Якщо ти не розумієш, хто такий є батько, і якщо ти його не маєш, то складно зрозуміти Бога як Отця. Саме ось ці антропологічні виклики

▶ У світлі заміни цінностей, яким є першочергове завдання Владика Бориса?

Кир Б. Гудзяк: Я думаю що покликанням українців у Франції не є лишатись якимось гетто. Я думаю, що ми, які пережили переслідування нашої Церкви і бачили диво її воскресіння, покликані свідчити з надією, що ми можемо вплинути на курс всієї цивілізації, а не лише зберегти маленьку хату, щоб в ній було тепло і затишно. Тому, після 10 місяців моєї праці у Франції я розумію, що головні орієнтири визначено ще від самого початку життя Церкви, але як їх впровадити та втілювати у життя? Для цього слід ще багато молитися та роздумувати. Таких цілей можна досягати у спільноті, у дискусії, і до всього цього необхідним є гумор. Бо гумор є знаком, який вказує нам на присутність таїнства. Слід нам бути готовими до несподіванок, різких поворотів і непередбачених вибухів життя.

▶ До праці в єпархії ви будете залучати одружених чи неодружених священників?

Кир Б. Гудзяк: Я застав ситуацію, коли всі українські священники нашої єпархії, зо-

УКРАЇНЦІ НЕ ПОВИННІ ЗАЛИШАТИСЬ ЯКИМОСЬ ГЕТТО

(РОЗМОВА З ВЛАДИКОЮ БОРИСОМ ГУДЗЯКОМ)

є гострими у Франції та цілій Європі. Тому сьогодні треба шукати передовсім комунікаційні категорії, які допоможуть іти назустріч тим самим ви-

крема в Франції, не одружені, натомість у Бельгії є одружені. Для мене важливо знайти священників, які готові ревно та жертвенно служити, які досконало вивчать французьку мову і готові жити в непростих обставинах. Якщо в єпископа бюджет 35 тис. євро на рік, то ви собі можете уявити як скромно живуть священники.

Наше душпастирське служіння у Франції та країнах Бенілюксу пов'язане з демографічною ситуацією українців. Основні демографічні процеси проходили в 30-х роках та післявоєнних роках минулого століття. В цих роках наші люди працювали на копальнях та металургійних заводах. З цього покоління залишились лише старші люди і невелике число їхніх дітей, які згуртувались у маленькі спільноти-парафії по 10 чи 30 осіб.

Тепер ситуація змінилася. Думаю, що у Парижі є як мінімум 15 тис. українців. У посольстві України у Франції кажуть, що є близько 2 тис. студентів з України. Нам потрібен душпастирський підхід, який буде ультрасучасний, комунікативний, проникливо інтелектуальний і одночасно виходитиме з нашої традиції. Я думаю, що тут літургія, краса, ікона, спів і пісня будуть важливими засобами. Загалом нам потрібно рости, а це як правило болісний процес.

▶ Скільки до вас звернулось кандидатів і скільки ви готові сьогодні прийняти?

Кир Б. Гудзяк: Отже, є 16 священників, які вже служать у єпархії, але не всі вони працюють так би мовити на «повну ставку», дехто з них допомагає римо-католикам, дехто вже у кволому фізичному стані. Зараз ми має-

мо 13 кандидатів. Ми разом зустрічались у Карпатах: молились, дискутували, навіть спілкувались з їхніми нареченими. У молодому віці можна легше адаптуватися до радикально інших умов, в тому числі добре вивчити місцеві мови: французьку, а також, фламандську у Бельгії та німецьку у Швейцарії.

Наша інфраструктура є бідна і нас мало. У цьому є свої переваги – коли ти мало маєш, то не маєш що втрачати. Тому можеш бути вільним та радикальним у підході. Церква від нас очікує творчості. Важливо знайти підхід до людей через сучасні комунікації та культуру. Єпископ є не для того, щоб панувати, але для того, щоб служити.

▶ У Франції католики переважають значно. Як ставиться Римо-Католицька Церква до присутності греко-католиків на їхній території?

Кир Б. Гудзяк: Римо-Католицька Церква нам дуже допомагає. Більшість наших богослужень відбувається у римо-католицьких церквах. Наша катедра – це храм, який ми маємо з ласки римо-католиків. Кардинал Андре Вен-Труа, Архієпископ Парижа, виявив особливу гостинність при моєму переїзді до Парижа. Щороку відбувається відзначення річниці Голодомору. Цього року 17 листопада сам кардинал буде проповідувати на нашому Богослуженні. Його участь і молитва за жертв Голодомору буде широко поширюватись між французами.

Розмову вів Тарас Семенюк, «ДивенСвіт», для «ХГ» підготував Роман Амбріс (текст скорочено)

ЯРОСЛАВ ГРИЦАК СТАВ ЛАУРЕАТОМ ПРЕМІЇ ІМ. ҐЕДРОЙЦЯ

Ярослав Грицак – це цьогорічний лауреат Премії ім. Єжи Ґедройця. Українсько-го історика вирізняє за книгу «Пророк у своїй вітчизні: Іван Франко і його спільнота». Як каже секретар Капітули Премії ім. Єжи Ґедройця проф. Івона Гофман, публікація Грицака присвячена ключовій для українського народу постаті – Іванові Франкові.

«Ця книга присвячена постаті маловідомій у Польщі. Це політик, історик, громадський діяч. Важливо, що автор зображує Франка на фоні великих політично-історичних подій, на фоні пограниччя культур. Це книжка про народження українського народу.

Продовження на 7 стор. ▶

С-на: www.uainfo.censor.net.ua

ЯРОСЛАВ ГРИЦАК СТАВ ЛАУРЕАТОМ ПРЕМІЇ ІМ. ГЕДРОЙЦЯ

▼ **Продовження.**
Початок на 6 стор.

Важливо – і це ми брали до уваги, коли приймали рішення про те, кому буде вручено нагороду – що книга вийшла на польський ринок у 70-ті роковини трагічних подій на Волині – наголошує проф. Гофман.

Премія ім. Гедройця вручається щороку за дослідження над спадщиною паризької «Культури» або за творче продовження ідеї Єжи Гедройця.

Єжи Гедройць – польський публіцист, громадський діяч, засновник і головний редактор часопису «Культура», що видався у Парижі. Гедройць був активним прихильником польсько-української співпраці. З його ініціативи у Бібліотеці «Культури» з'явилася друком антологія української літератури 1917–1933 років «Розстріляне відродження».

Варто наголосити, що в сучасній Польщі все частіше забувають про основну ідею Гедройця, а нею було переконання про непорушність східного кордону, про те, що Львів, це українське місто, а Вільно – литовське, про добро, яким для Польщі є самостійні Україна, Білорусь та Литва. Надієнадишаючим є натомість те, що офіційна політика польського уряду залишається незмінною і базується на світобаченні Гедройця.

«Нещастям Польщі є те, що її історія перекручена як ніде у світі», це слова Гедройця. Ця проблема для поляків залишається досі невирішеною. Це ми, зокрема, побачили, у цьогорічній заяві парламенту у Варшаві з приводу трагічних подій на Волині. В ній польські депутати переконують світ, що винними у кривавій різанині були ви-

ключно українці, а поляки нічого злого на Волині не чинили, окрім того, що організували відплатні акції...

ІВАН ФРАНКО, ВІДЕНЬ

Про Франка в іншому контексті... Як повідомило «Радіо Свобода», у столиці Австрії вимагають демонтувати пам'ятні знаки Іванові Франкові. З таким закликом до магістрату Відня звернувся виходець з України, такий собі Еміль Лангерман. Попри те, що Франко в Австрії – один із небагатьох ушанованих українців, Еміль Лангерман вважає, що письменник такої честі не гідний, бо у своїх творах нібито сповідував антисемітизм.

На захист Франка у Віденському Університеті скликали наукову конференцію. Вчені, серед яких професор Вольф Москович, не погоди-

лися із вимогою демонтувати пам'ятні знаки Каменяреві. Москович, який працює в Єврейському Університеті в Єрусалимі, вважає Франка «другом євреїв» і наголошує, що у жодній укладеній євреями енциклопедії не знайшов негативної характеристики українського письменника. Він нагадує про багату літературну спадщину Франка і про його значення для світової літератури, а також застерігає від розпалювання міжтнічної ворожнечі. «Ми, євреї, не маємо багато друзів у світі. У час, коли наша держава лишається в небезпеці, в Україні ми маємо загалом прихильне до нас українське суспільство. Чому ми маємо псувати ці відносини? Чому? Я не розумію!», – зазначив Москович під час конференції «Іван Франко та єврейське питання у Галичині», організованій Інститутом Славистики Віденського Університету.

Професор Ярослав Грицак під час виступу у стінах Віденського Університету по-

дякував єврейській громаді за дискусію довкола постаті Івана Франка, висловив впевненість, що закиди щодо антисемітизму є перебільшеними. Він навів приклад: в «антисемітизмі» Франка звинувачують почасти за повість «Борислав сміється». Там, за словами Професора, не один раз зустрічаються образливі для євреїв слова. Однак, наголошує Грицак, критики забувають, що ці слова лунають із вуст літературних героїв, образи яких Франко змальовував із реальних людей, котрі існували за специфічних обставин у специфічний час.

Українці відправили до Відня цілий десант своїх науковців і, як все на те вказує, честь великого Письменника вдасться захистити від несправедливого нападу з боку пана Лангермана.

Для «ХГ» Андрій Фещин, використано повідомлення української редакції Польського Радіо, «Galnet» та «ZIK»

ХГ

ДО 76 РОКОВИН МАСОВОГО РОЗСТРІЛУ ЕЛІТИ СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ

3 листопада 1937 року. Урочище Сандармох, Карелія, СРСР. Уже кілька днів заступник начальника адміністративно-господарського управління НКВС Ленінградської області капітан держбезпеки Михайло Матвеев особисто розстрілює в'язнів так званого першого соловецького етапу. Тимчасом сучасна українська влада гучно святкує визволення Києва від фашизму і відновлює комуністичні порядки в школах, а річниця масового розстрілу комуністами української еліти залишається непоміченою.

Засуджених вантажівками завозять до урочища, де вони роздягнені до білизни та зі вставленими в рот кляпами стають перед ямою, а капітан Матвеев «швидко, точно і толково» («швидко, точно і результативно» – Ред.) (як потім напишуть про нього) здійснює вирок.

Серед 1116 в'язнів є і «українська націоналістическая контрреволюція» – письменники, вчені, інтелігенція, колишні вояки армії УНР та інші. Більшість із цих людей були середнього віку. А це значить, що їхнє життя почалося десь наприкінці XIX, на початку XX століття у зовсім іншому світі. У світі Fin de siècle («кінця віку») навіть представники середнього класу могли насолоджуватися матеріальним і культурним багатством модернізованої Європи, прогрес із шаленою швидкістю змінював умови людського існування, а відносна політична стабільність породжувала відчуття впевненості в майбутньому.

La Belle Époque («прекрасна епоха») – так про цей період згадували після 1914 року. То був час, коли «люди ходили вальсуючи, обідали в «Café Royal», купували картини імпресіоністів, жили в розкошах art nouveau, «нового мистецтва». Звучить може занадто оптимістично, але з упевненістю можна сказати, що якщо б тим людям показати майбутнє Європи, то вони б розсміялися і відкинули ці дурниці, ніби страшний сон. Бо їм здавалось, що їхній світ житиме вічно.

Якщо говорити про події, які визначають рубежі історії, то I світової війни належало б почесне місце. Сараєвський інцидент влітку 1914 року забрав життя не тільки Франца Фердинанда та його дружини, він завершив собою «велике XIX століття», він покінчив із Belle Époque та розпочав собою «вік екстремізму».

Саме тоді, на початку серпня, британський міністр закордонних справ Едвард

Грей нібито сказав, що тепер гасять ліхтарі по всій Європі і навряд чи вони доживуть, щоб побачити, як їх запалить знову. Понад чотири роки європейці завзято винищували один одного лише для того, щоб після двадцятирічної перерви розпочати ще кривавішу війну. Щодо Східної Європи, то ліхтарі тут запалили тільки у 1991 році, коли розпалася та держава, яку породила Велика Війна.

ЩО ВІДЧУВАЛИ ЛЮДИ, ЯКИМ ДОВЕЛОСЯ НА ВЛАСНІ ОЧІ ПОБАЧИТИ ТІ ДВА СВІТИ?

Перші пореволюційні роки принесли Україні соціальні та культурні зміни. Більшовики, що планували спочатку повністю перебудувати суспільство на зовсім інших засадах, відмовилися від своїх планів. Війна, голод та національні рухи неросійських народів колишньої імперії Романових змусили владу йти на поступки. Утопія вмирала важко, зрештою, реальність виявилася сильнішою.

Світлини розстріляних в урочищі Сандармох

Україні разом з іншими республіками новоствореного СРСР надано широкі національні права, запроваджений перед тим НЕП мав би відновити економічне життя. Як і всі великі соціальні катаклізми, революцію сприймали по-різному. Хтось бачив у ній силу, яка покликана оновити світ, скептики із тривогою спостерігали. Багато хто емігрував, декого вислали силоміць, але в самій країні не бракувало оптимістів. «Не з негативним програмом руйнування того, що саме розкладається, йдемо ми торувати нові шляхи, а яко співці живої творчості пролетаріату, яко поети піонери в яскравий світ – комунізм» – так писали молоді Микола Хвильовий, Майк Йогансен та Володимир Сосюра у своєму Універсалі до робітництва та пролетарських митців України.

Василь Еллан-Блакитний, колишній семінарист, а тепер чудовий промовець та за-

взятий комуніст, писав вірші про «удари молота і серця», «бадьорі і гучні» марші, та щиро висловлював свій захват перед новим світом.

Проте поступово ентузіазм перших пореволюційних років зникав. Олександр Блок, автор поеми «Двенадцать», де проводирем революціонерів є сам Христос, 17 квітня 1921 року записав у своєму щоденнику: «життя змінилося, гнида перемогла світ, і все тепер буде змінюватися в іншу сторону, а не в ту, якою жили ми, яку любили ми».

Його рання смерть була символом загибелі надій і віри в революцію значної кількості російської інтелігенції. У той самий рік Микола Зеров, вчений та поет, у своєму сонеті «Чистий четвер» прямо написав про «підлі і скупі часи» і по суті передбачив долю всього свого покоління. Навіть палкий комуніст Хвильовий з часом поступово починає втрачати віру.

Продовження на 8 стор. ►

ДО 76 РОКОВИНИ МАСОВОГО РОЗСТРІЛУ ЕЛІТИ СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

В новелі «Я. Романтика» (1924) він якнайкраще показав конфлікт між власними ідеалами та жорстоким фанатизмом революції, своїми памфлетами (1925 – 1928) він ще намагався змінити ситуацію хоча б у літературі, а в романі «Вальдшнепи» (1928) висловив своє розчарування в партії.

Серед усіх прозаїків того часу найбільш відстороненим від політичної проблематики ймовірно був Валер'ян Підмогильний. Там, де автор мимоволі торкався політичних тем,

можна вловити лише іронічні натяки. Це стосувалося усього: як і дій влади, що нібито мали йти на користь молодій республіці (як українізація), так і виразних суперечностей радянського суспільства. Подібно до Віктора Петрова, Підмогильний тікає в песимізм та філософування, а розчарування в розумові є однією із центральних тем його творів. Підмогильний схиляється до думки, що розум є радше руйнівною та неадекватною силою. Людина не здатна управляти не те

що буттям, вона не в силі панувати над власними вчинками та почуттями.

Сталінський «великий перелом» 1929 року позначив собою початок загальної модернізації СРСР. Цей експеримент був настільки радикальний, що існує думка, ніби саме він був справжньою російською революцією, а не події 1917 року. Поряд із централізованим плануванням, прискореною індустріалізацією, переозброєнням та колективізацією сільського господарства, модернізація передбача-

ла розгортання ідеологічної війни та політичного терору. Головний інструмент примусу – НКВС – на кінець 1930-х рр. розрісся так, що чисельність його працівників мало не дорівнювала кількості червоноармійців, а мережа концентраційних таборів ГУЛАГ була найбільшим роботодавцем в Європі.

У 1939 році в таборах перебувало до 10% населення СРСР. Письменники та інтелігенція були чи не головним об'єктом репресій, бо «люди думки» вже за своєю суттю були ворогами радянської влади. Переслідування української культурної еліти відкрито почалося ще під час знаменитого процесу над Спілкою Визволення України в 1930 році.

Нова хвиля репресій по-

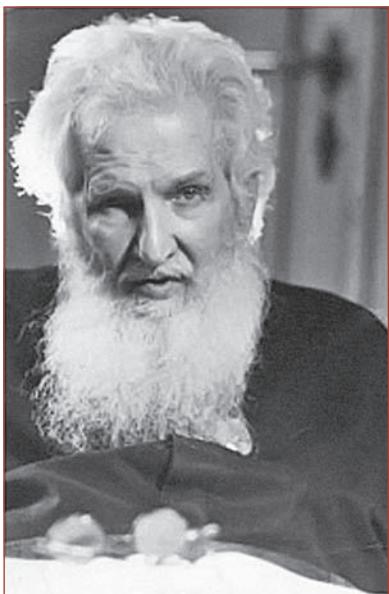
чалася наприкінці 1934 року, після вбивства Сергія Кірова. Незалежно від політичних та мистецьких поглядів і симпатій, майже усіх найвідоміших письменників Української ССР було репресовано.

Підмогильного заарештували в грудні 1934, Зерова – в квітні 1935. Невдовзі вони разом із багатьма іншими опинилися на Соловках. Їх розстріляв капітан Матвеев 3 листопада 1937 року. Серед жертв соловецького етапу також були Лесь Курбас, Микола Куліш, Григорій Епик, Марко Вороний, Мирослав Ірчан, Сергій Грушевський, Володимир Чехівський, Антін Крушельницький, Валер'ян Поліщук та інші.

Іван Шпинда, тексти.org.ua

XI

СЛОВА МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО В ОСТАННІ ХВИЛИНИ ЗЕМНОГО ЖИТТЯ, ЯКІ НАДІЙШЛИ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА 1944 РОКУ

Митрополит лежав спокійно зі замкнутими очима та віддихав тяжко, як перед тим. Відтак почав знову молитися. Відчинив очі та почав до нас усіх говорити: «Наша Церква буде знищена, розгромлена більшовиками, але ви держіться, не відступайте від віри, від Святої Католицької Церкви. Тяжкий досвід, який паде на нашу Церкву, є хвилевий. Виджу відродження нашої Церкви, вона буде гарніша, величніша від давньої, та буде обіймати цілий наш нарід. Україна, – продовжував даліше говорити Митрополит, – двигнеться зі свого

упадку та стане державою могутньою, з'єдиненою, величною, яка буде дорівнювати іншим високорозвинутим державам. Мир, добробут, щастя, висока культура, взаємна любов і злагода будуть панувати в ній. Все те буде, як я кажу. Тільки треба молитися, щоби Господь Бог і Мати Божа опікувалася над нашим бідним замученим народом, який стільки витерпів, і щоб ця опіка Божа тривала вічно».

З інтерв'ю о. Йосифа Кладочного (1906 – 1994). Подано за Інститутом Історії Церкви

ОКСАНА ЗАБУЖКО ОТРИМАЛА «АНГЕЛУСА»

У Вроцлаві (Польща) Оксані Забужко вручили Центрально-європейську премію «Ангелус». Цю відзнаку і 150 тисяч злотих вона отримала за роман "Музей покинутих секретів", опублікований польською мовою минулого року у WAB. Оксана Забужко вважається нині однією з найважливіших письменниць у Європі.

Як зазначила під час церемонії нагородження голова журі «Ангелус» Наталія Горбаневская, цьогоріч експерти "вирішили нагородити книгу, яка пронизана історією та сьогоденням, в якій є і магія, і любов, зрада і смерть". Це розповідь про українську сучасність та минуле, написана з погляду жінок, які стають їхніми жертвами. "Смерть повинна бути мужчиною, принаймні та, яка приходить до жінки" – читаємо в «Музеї...».

"У мене таке відчуття, що сьогодні Україна стала частиною Європи. Я розумію, що відчувають зірки Голлівуду, отримавши «Оскара», і чому я плачу", – сказала Забужко, отримуючи премію.

Нагадаємо, що лауреатом першої премії «Ангелус» у 2006 році став Юрій Андрухович із романом "12 обручів". У 2012 році «Ангелуса» отримав Міленко Єргович. Серед фіналістів минулого року був і Андрій Бондар з книгою "Historie ważne i nieważne", яка побачила світ 2011.

Організатором та засновником Центрально-Європейської літературної премії «Ангелус», яка вручається з 2006 року, є Вроцлав. Щорічно переможців конкурсу нагороджують за кращу книгу прози, опубліковану польською мовою. Лауреатом може стати письменник з 21 країни Центральної Європи (Албанія, Австрія, Білорусь, Боснія та Герцеговина, Болгарія, Хорватія, Чехія, Естонія, Латвія, Литва, Македонія, Молдова, Німеччина, Польща, Росія, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Україна чи Угорщина). (А.Ф.)

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!

На 98-му році життя, у ніч 19 вересня 2013 року, перестало битися серце св. пам. Степана Даніва. Відійшов у вічність після тяжкої і тривалої хвороби.

Покійний народився 28 березня 1916 року в селі Бережниця, Івано-Франківська обл., Калуський район, у глибоко патріотичній українській родині. 1938 року 22-річного Степана забрали до лав польського війська. Під час II світової війни потрапив у німецький полон. Пережив концтабори, втечу та повторний полон, рабську працю, неодноразово будучи на грані смерті.

В Німеччині, після війни, активно підключався до громадського та церковного життя українців у діаспорі. Був доволі членом ОУН, щедрим жертводавцем на цілі Організації, газети «Шлях Перемоги», Спілки Української Молоді в Німеччині та газети «Християнський Голос». Він належав до числа тих, які знали, що без жертвності не можна досягнути того, чого прагнеш. Був переконаний, що не можна змінити і побудувати українську державу, якщо не буде тих, які готові жертвувати всім.

В останню дорогу проводжали діти, знайомі, громада. Прийми його, Отче наш, у свої обійми, прости йому всі провини, вольні і невольні. Молимося за упокій його душі!

**Діти Марія і Богдан Мельник, внук Андрій, дружина Надія, правнучка Катерина
Родина в Україні Надія і Володимир Романів**

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF 1 M 0 5

▲ (Зверніть увагу – банківський рахунок змінено!)